

педагогічну практику традиції чеської фортепіанної школи. Віденську фортепіанну школу в Одеському музичному училищі репрезентували Г. Бібер (послідовниця класичного стилю виконавства) та Б. Дронсейко-Миронович (прихильниця романтичного виконавства), а також піаністи Р. Кауфман та Р. Фельдау. Настанови К. Рейнеке у виконавській та педагогічній діяльності використовував директор музичного училища, випускник Лейпцизької консерваторії Д. Климов.

У педагогічній та виконавській практиці одеські педагоги-піаністи втілювали успадковані від світових корифеїв піанізму кращі виконавські принципи західноєвропейських фортепіанних шкіл, зокрема філігранну технічну досконалість, точність відтворення нотного тексту, ретельне виконання авторських ремарок, бездоганну артикуляцію, майстерну педалізацію, різноманітне туше, аналітичне усвідомлене ставлення до проблем виконавства, відтворення стилістичних особливостей твору. Наслідуючи методичні постулати своїх європейських наставників, одеські музиканти збагатили усталені традиції фортепіанного виконавства чуттєвістю, емоційністю та експресією.

У створеній на базі музичного училища Одеської консерваторії (1913) продовжили свою педагогічну практику Р. Кауфман, Г. Бібер та Б. Дронсейко-Миронович, одна з перших випусниць якої Б. Рейнвальд своєю викладацькою діяльністю зробила вагомий внесок не тільки в українську, а й у світову музичну культуру.

Отже, становлення професійної освіти та педагогіки одеської фортепіанної школи відбувалося під величезним впливом та на підґрунті західноєвропейського піанізму. Фундаторами, які заклали основи піаністичної культури в Одесі, переважно були випускники західноєвропейських музичних навчальних закладів, що дозволило втілити в їхню практику прогресивні виконавські принципи, які акумулювалися, трансформувалися та транслуються подальшим поколінням.

О. Степанова

ВІД ТЕХНІКИ ДО ВИРАЗНОСТІ: СИНТЕЗ МАЙСТЕРНОСТІ ТА АРТИСТИЗМУ В ПІАНІЗМІ

О. Stepanova

FROM TECHNIQUE TO EXPRESSIVENESS: THE SYNTHESIS OF SKILLS AND ARTISTRY IN PIANISM

Розвиток фортепіанного мистецтва, упродовж усього часу, характеризується постійним генеруванням різноманітних виконавських прийомів, що призводять до формування пальцевої техніки, підпорядкованої художнім завданням. Виконання музичних творів не композиторами-віртуозами, вмотивованими роботою над удосконаленням гри на фортепіано під час публічних виступів, ставило перед музикантами нові завдання — забезпечення балансу між наближеністю до авторського задуму та певного рівня свободи інтерпретації, а також високі вимоги до техніки володіння фортепіано.

Основою є на градації виконавських типів піаністів, друга половина XIX століття знаменується переходом від типу віртуоза-композитора до віртуоза-інтерпретатора. У цей період поширеним було не лише створення музичних композицій, а й виконання творів інших авторів. Проте творча індивідуальність

митців вимагала передусім яскравого, художнього самовираження. Піанізм виконавської фортепіанної майстерності артистів зумовлював не лише вільне ставлення до тексту музичних композицій, але й сприяв підвищенню вимог до віртуозності гри.

Аналізуючи взаємозв'язок понять «майстерність» та «артистизм» у контексті фортепіанного виконавства, можна зауважити, що вони є нероздільними й взаємодоповнюючими поняттями. Зважаючи на те, що майстерність передбачає передусім досконале володіння піаністичною технікою, то артистизм передбачає не тільки досконале технічне виконання, а й здатність інтерпретатора передати емоційний зміст музичного твору та встановити контакт та єдність з аудиторією. Отже, артистизм розглядається нами як вищий рівень піаністичної культури.

Поняття піанізму, сформованого різними національними школами протягом XVIII–XX ст., можна вважати критерієм артистичної індивідуальності музиканта-інтерпретатора. Сучасні вимоги до виконавця включають не лише безпомилкове технічне виконання, але й вміння емоційно виразити зміст виконуваного музичного твору, тим самим досягнувши задум композитора. Глибинний аналіз піанізму сприяє тому, щоб молодий виконавець міг наблизитись до розуміння певної епохи й досягти артистичного виконання.

Зазначені композитором у нотному тексті авторські ремарки враховують особливості музичного інструменту, для якого написаний твір. Однак відсутність особливих позначень щодо манери виконання або ж сили звуковидобування потребують особливої уваги до кожної ноти, трактованої як інтонаема. Це, своєю чергою, висуває високі вимоги до виконавської майстерності та музичної освіченості інтерпретатора.

Основаючись на вищезазначеному, констатуємо, що піанізм є синтезом технічної складової (майстерності) та артистичності, що передбачає процес одухотворення композиторського твору, що також дає змогу не лише простежити взаємодію між національними традиціями та зовнішніми впливами, а й вибудувати індивідуальний виконавський стиль.

Виявлена діалектика взаємовпливу піанізму й таких компонентів, як виконавська майстерність та артистизм, ґрунтується на природі інтерпретаційного процесу.

Оскільки в глобальну структуру піанізму входить не лише технічний аспект, але й емоційний компонент, це зумовлює розмаїття виконавських приймів. Таким чином, майстерність можна розглядати як метод досягнення фізичної сторони виконання через призму артистичного інтерпретування, що впливає на формування специфічного інтонаційного трактування «звукового образу» фортепіано (за А. Коплендом) і художньо-стильових його особливостей.